

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben hához hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaküldésére
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, július 22.

A rossz termés következménye.

Megpendült a kasza, hozzáfogtak a termés letakarításához széles e hazában. A ki azonban a kaszát pengeti, az nem az I tenben megnyugvó munkás ma, — hanem a folytonos szabadizgatással átforgált ember, üres lélekkel, rideg, morgorva kedélylyel, a ki csak az ösztöneinek enged és egyensúlyt vesztett lélekkel nem a kiérdemelt munka gyümölcsét tekint, hanem rideg mérleg-ésszel mindig a másét bírálja, a sokat látja.

Azt a rombolást, a mit a léktelen izgatás a magyar munkás népnél véghez vitt; kellőképp méltatni sem vagyunk képesek. Legelső, a mi szembeötö a vállalatosság és ezzel párosuló egyenetlenkedés, mely a legmagasabb foku önzésben összpontosul. A mai munkás nagy része mindig csak a saját érdekét hajszolja, munkaadójának legföllebb annyiban szolgál a kijáró bérért, hogy per eseten a törvényt kikerülje.

Hogy mégis aránylag kevesebb sztrájk volt az ideai aratásnál a munkások közt, azt az ideai termés csekélyisége és gyöngye közepén alóli volta okozta.

A számító, komoly munkás előtt a tél sanyarusága igen tanulságul szolgált. Fényes, de egyszersmint elrettentő példa

a zalakoppányi eset. Ott ugyanis a múlt évben a mezőgazdasági munkások a szakszervezeti izgatások által félre vezetve a legnagyobb mezei munka idején sztrájkba léptek, de a pártkassza egy fillérnyi segélyben sem részesítette őket, emiatt kereset nélkül maradván, a telet a lehető legsanyarubban töltötték. Mikor aztán az idén megjelentek közöttük a szakszervezeti kiküldöttek vagyis szabadalmazott izgatók az általuk félrevezetett és elkeseredett munkások összedarabolták őket.

Azt hiszem a tél kifogja még a most legvérmesebb követelőket is józanítani. Mert az aratásból nyert rész sehol sem fogja a munkás szükségletét fedezni. Ezt már most az aratás közepén meg lehet állapítani. A termés nagy része a korai hőség folytán háromnegyed részben megszorult, a buza tömege tehát silány, olyan mint a múlt évben a másodrendű.

Tehát nem csak hogy az átlag termés közepén aluli, de még a minőség is gyöngye.

Es ez országszerre így van. Erre sajnálatos körülmény oktató lesz a munkásra nézve is.

Ma az a gazda a szerencsés, a ki múlt évi készletének nagy részét megtartotta és utmutató lesz a jövőre nézve is, hogy a gazda körültekintőbb legyen terményei értékesítésénél.

Ma már nem csak a papirbuza dominál, hanem még a termelő is elragad-

tatja magát terménykészletével. Persze ma a tiz korona különbözet a szállítandó terményeknél föltétlen óvatosabbá fogja tenni a jövőben.

Azt hiszem, hogy igazat mondom, midőn azt mondom, hogy a játék nem a termelőnek való. Mert akit a telhetetlen kapzsiság ördöge meg nem kísértett, az járt legjobban.

A tisztességes arató munkásra pedig tanulság, hogy becsülje meg a jó gazdáját. Ahol pedig rászédetésnek van kitéve, ne álljon be munkára, ha azonban egyszer elszereződött, végezze be munkáját becsületesen. Azoknak pedig, akik csakis öncéltól, minden alap nélkül követelésekre és sztrájkokra izgatnak, lebegjen szemük előtt a zalakoppányi eset. Jusson eszükbe, hogy a félre vezetett nép elkeseredését sokszor a csendörgolyó sem mérsékelheti.

Kacsinszky Andor.

A hármas szövetség. Berlinből távirják, hogy a Deutsches Allg. Zeitung a magyar-osztrák és olasz külügyminiszterek találkozásáról és báró Aehrenthal belügyminiszter fogadtatásával igen rokonszenves hangon foglalkozik s Németország rokonérzelmeinek tolmácsolása mellett azon meglegedésnek ad kifejezést, amely a németországiakat eltölti. A hármas szövetség vezető férfainak találkozását joggal tarthatják szerinte fontosnak s a külügyminisz-

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Lady Humbug.

Egy csodálatos, új típusnak a megteremtőjét fedezték föl most Londonban, az elegáns Piccadilly környékén. Ez a típus — lady Humbug, amint a Daily Chronicle nevezte el — egy bájos, hatalmas szépségű fiatal nő, származására nézve francia, férje szerint belga, nevelésére nézve pedig amerikai. Élt mindenütt széles e világon; táncolt New-Yorkban, bankot alapított Rio de Janeiroban, tönkrement Sidneyben, Ausztráliában s ha annyi tapasztalathoz hozzávesszük, hogy ma mindössze harminc esztendő az egész asszony és elhisszük, amint mondják róla, hogy becsületesebb feleség kevés van nála. — be kell látnunk, hogy csodával állunk szemközt, amidőn ezt a nőt a londoni rendőrbíróság előtt a... vádlottak padján látjuk.

Mintegy két éve most annak, hogy a Piccadilly Circus egyik előkelő restauránjában egy fejedelmi szépségű nő fölkelte G. H. Welcox urnak, a negyed leglátogatottabb éjjeli clubtulajdonosának a figyelmét. Welcox meg-

figyelte azt is, hogy ahány férfi a terembe lép, mintha villanyütés érte volna a hölgy megpillantásakor, megáll s aztán annak az asztalnak a közelében igyekszik helyet szerezni, ahol az a bámulatra méltó hölgy egy komoly gentleman, — hihetőleg a férje, — társaságában ül.

— Volt valami ellenállhatatlan fluidum annak a hölgynek egész lényében, — adta elő a dolgát Welcox. A toilettje a legravaszabb közmönfonsággal volt megszerkesztve; a cipője sarkától a kalapja tolláig minden részlet remeke volt az izlésnek s úgy álltva egybe, hogy a legteljesebben juttassa érvényre a test szépségét... Bevallom, én magam is a hypnózisnak vagyok az áldozata s ha ma a vádlottak padján együtt ülök mistress Cavellel, ennek én csak ugyan nem vagyok az oka. A szépsége csábított a vállalatához, amelyet azzal a hölgygyel alapítottam és a szépsége volt az, amely később elvette a hideg ítélőképességemet tettem felett.

Már most nézzük, mi volt az a »vállalat«, amelyet Welcox és Lady Humbug (alias mrs Calvelle) alapítottak.

Néhány nappal később, hogy először látta, Welcox — aki igen sokat gondolkozott a fenomenális női jelenség fölött — detektivet foga-

dott s annak a révén megszerezte mrs Calvelle lakcímét és pontos adatokat a kilétéről, aztán fölkereste őt.

— Asszonyom, — mondta neki, — üzleti ügyben jövök ide. Tervem van önnel s ha megegyezünk, mind a ketten gazdagok lehetünk.

— Üzleti ügyben? ... velem? — kacagott a szép asszony.

— Figyeljen reám. Megtudtam, hogy önnek, illetve férje urának vagyona nincsen: néhány száz fontnyi készpénz van a Hattisbury-bankban, jövedelmei nincsenek, három izben tönkre ment s most a jószerecsse kopogtatására vár. Nos, hát a jó szerecsse én vagyok, asszony. Kopogtatok, bocsásson be.

Aztán elmondott neki mindent töviről-hegyire; mrs Calvelle gondolkozási időt kért; egy hét múlva megalakult a cég nélküli cég, melynek alaptőkéje egy asszonyi szépség s aranybányája a férfiak hiszékenysége volt.

Jól emlékeznek Londonban a két év előtti szezonra: attrakciója miss Calvelle volt. A Hyde-park sétakocsizásai alkalmával rajta csüggött minden szem, amikor utánozhatatlan eleganciájával megjelent sárga paripáján, a férje és barátja Welcox oldalán. Mesélik, hogy rendszeren

A mai naptól kezdve! PFAFF-nál
Valódi Panama kalapok 6 frt. 50 és 10 frt.

ternek érintkezése a régi hagyományos szellem kifejezése. Aerenthal külügyminiszter és az olasz külügyminiszter szívélyes sürgönyben üdvözölték *Bülow* német kancellárt, amelyet ez szívélyesen viszonzott.

A horvátok újra obstruálnak.

Fiuméből táviratban jelentik, hogy a szomszédos Susak horvát községben *Barcsics* Eraznus, a buhari kerület képviselője beszámoló beszédet tartott, a melyen *Supilo* is jelen volt. Kiváló fontossággal bír ez a beszámoló, mert *Barcsics* kifejtette a horvát koalíció ezután követendő taktikáját. E szerint a horvát képviselők megváltoztatják eddigi taktikájukat s nem mondanak le mandátumukról, hanem ősszel újból megjelennek a magyar képviselőházban, hogy *kiegyezés nem lehet a horvátok nélkül*. Megobstruálják a horvát kérdést, a katonai javaslatokat, az alkotmánybiztosítékokról előterjesztendő javaslatokat. — A mint a horvát tartománygyűlés összeül, *Rakodczay* Sándor új horvát bánt vád alá helyezik.

A baleset- és betegsegélyezési törvény életbeléptetése.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala mint I-ső fokú iparhatóság. Az ipar- és kereskedelmi alkalmazottaknak baleset és betegség esetére való biztosítása tárgyában a következő póthirdetményt adta ki. Betegség esetére való biztosításra kötelezettek nemre, orra, honpolgárságra való tekintet nélkül mindazok, akik a kerületi munkásbiztosító pénztár területén az alább felsorolt üzemeknél, foglalkozásnál, vagy vállalatoknál akár állandóan, akár ideiglenesen, akár kisegítőképp vagy átmenetileg oly fizetéssel, vagy bérrel vannak alkalmazva, mely évenként 2400 koronánál, illetve naponként 8 koronánál több. Ide tartoznak.

1. Az ipartörvény (1884. XVII. t.-c.) alá eső összes foglalkozások, odaértve az állami

egyedáruságot képező s vele összefüggő vállalatokat, valamint kir. kisebb haszonvételekhez tartozó malmokat és italmérő üzleteket.

2. Az ipartörvény alá nem tartozó, de ipar, illetve vállalkozásszerűleg üzött foglalkozások (műszaki és ügynöki irodák, színházak, gyógyintézeteknél) stb.

3. Bányák, kohók, sóművek s egyéb bányaterméket feldolgozó továbbá kőfejtő, homok, kavics és anyagtermelő, ugyszintén kő és földanyagok törésével és feldolgozásával foglalkozó telepek és munkák.

4. Ut, hid, vasut, alagut, viz, gát, csatorna, kikötő, erődtés, vízvezeték, gáz és villamos világítás, valamint erőátviteli vezeték építkezések é munkák.

5. Gyulékony, az egészségre ártalmas, vagy mérges, ugyszintén robbanó anyagok, gyártása és földolgozása s robbanó művek.

6. Vegyészeti, fizikai és gyógyszerészeti laboratóriumok.

7. Vágóhidak és jégművek.

8. Vasuti üzemek tekintet nélkül a mozgó erőre, ezek gyárjai és műhelyei, építkezései és fentartási munkája, a posta táviró, távbeszélő, ezek építkezései és fentartási munkái.

9. Hajózás, bárminemű hajórakodás és hajóépítés.

10. Kottó, komp, rév és tutajozó vállalatok.

11. Fuvarozás, szállítványozás, ratarak és kereskedelmi pincészet.

12. A mező és erdőgazdasági termeléssel, az állattenyésztéssel, a halászáttal, a kertészettel, a bortermeléssel, a selyemtenyésztéssel és méhészetrel összefüggő mellékiparüzemek, még azon esetben is, ha azokban a termelő nagyobbára saját nyers terményét dolgozza fel. (1884. XVII. t.-c. 183. § a)

13. Nyilvános intézetek.

14. Állami, törvényhatósági, községi és közalapítványi vállalatok, vagy hivatalok, ide nem értve a katonai intézetekben és üzlettelepeknél alkalmazott katonákat (1884. XVII. t.-c. 183. §.)

15. Nyilvános tanintézetek műhelyei, végre

16. Egyletek, társulatok, ipartestületek és a munkásbiztosító pénztárak.

Baleset ellen való biztosításra kötelezettek: nemre, korra, valamint a fizetés, illetve bér nagyságára való tekintet nélkül mindazok, kik

az alább felsorolt vállalatoknál, üzemeknél, vagy munkánál akár állandóan, akár ideiglenesen, akár kisegítőképpen, vagy átmenetileg vannak alkalmazva. Mindazonáltal az alkalmazottak javadalmazása úgy a baleseti kártalanítás, mint a költségfelosztás és kirovás tekintetében csak évi 2400 korona összegig vétetik számításba. Ide tartoznak:

1. A betegség esetére való biztosításra kötelezettek fentebbi csoportjának 3., 4., 5., 6., 10., 14 és 15. pontjában megnevezett üzemek, telepek és munkák.

2. Hajóépítő, ács és fűrésztelepek.

3. Minden gyárüzem, még az esetben is, ha az 1884. XVII. t.-c. 183. §-a a) pontjában említett foglalkozások mellékipar üzemeként üzemelnek s azokban a termelő nagyobbára saját nyers terményét dolgozza fel. Ugyancsak ide tartoznak az összes ipari műhelyek amennyiben legalább 20 alkalmazottat foglalkoztatnak.

4. Az összes építőipari üzemek és munkák, ugyszintén a nem iparszerűleg végzett, hanem házilag végzett építkezések, a nem iparszerűleg végzett és építési engedélyhez kötött javítási munkák és a földszintes egyszerű szerkezetű építkezéseket kivéve.

5. Vízvezetési, gáz, villamvilágító és villamhárító szerelési munkák.

6. Ut, ház, csatorna és ablaktisztítási munkák.

7. Kéményseprő, kurcsináló és kőfaragó ipar üzemek, kő és gipsz szobrászat.

8. Ablak, kirakat és szerelő készülékek szerelő munkái, továbbá asztalos, bádigos, tetőfedő, fazekas, kovács, lakatos, mázó, szobafestő, kárpitos és üveges ipari üzemek.

9. Hivatásos tűzoltóság.

10. Vágóhidak, mészáros és hentes üzletek, valamint jégművek.

11. Malátát, olajat, lakkokat festéket, benecét előállító ipartelepek.

12. Vasuti üzemek tekintet nélkül a mozgó erőre, ezek gyárjai és műhelyei, építkezései és fentartási munkái, valamint a vasuti állomásokon üzött egyéb iparok, (vendéglők, elárúsító stb. üzletek).

13. Hajózási üzemek, ideértve a hajókon berendezett vendéglőket, továbbá hajórakodó és építőmunkák.

14. Motorkocsik (automobilok) üzemei.

megakadt a közlekedés a nyomában s a fiatal dandyk valószínű versengést vittek véghez körülötte, hogy egy pillantását, egyetlen mosolyát kivívják. A szépséges lady pedig, mintha mit sem vett volna észre a körülötte háborgó szenvedélyekből, méltóságteljes közönnyel flirtelt a férjével és a barátjával, rá sem nézve senkire.

De látták őt a színházban, hangversenyeken, elegáns hotelekben is — mindenütt hódítva, rajongókat teremtve maga körül s két kézzel szórva a szívekbe a szenvedély szikráit.

Volt az 1901. év kezdetén egy hatalmas bál a *Mansion House* termeiben: az egész elegáns világ ott gyűlt össze, jótékony célra szólni a bankókat az egész arisztokrácia által rendezett bazar és tombola hölgyei közé. Itt mutaták be először estélyi dámaaként *lady Calvellet* a hivatalos világnak. Már ekkor ismerte őt néhány befolyásos főúr, azoknak a befolyása révén jutott a hölgybizottságba... hogyné, hiszen senki sem tudott semmit a becsületes asszonyról, ami kompromittálná! A bál alkalmával pedig bemutatkozott neki közel 200 gavallér, mind megannyi első klasszisu költséges főúr. Ha pedig valaki megkérdezte *Welcox* urat, hogy kiscoda a mesés lady, ezt a választ kapta:

— Amerikai nő. Duszgazdag. Londonba jött

kissé szórakozni, de én rábirtam, hogy velem valami vállalatot kezdjen.

— Vállalatot?! ugyan mifélett?

— Majd megtudja ön is, adja ide a címét, majd értesitem annak idején.

Néhány hónappal később pedig *Welcox* szétküldte a meghívókat:

Lady Calvelle

szívesen látja önt egy pohár pezsgőre a szalonjában.

Az a szalon, a *West End* előkelő negyedében, egész kis palota volt: de szalon a földszinttől az emelet minden zugáig. Lakni nem lakott benne senki, csak *mr Welcox*, az intendants és a cselédsége. Nappal le volt bocsátva állandóan minden ablak redője s olyan volt a palota, mintha kihalt volna; éjjeli 10 óra tájban azonban egymás után érkeztek a tolgatok. A legkülönösebb s ami első tekintetre feltűnt, az volt, hogy nőket sosem hívtak meg a palotába; csupán urakat. Rosszat azonban senki sem tudott a házról a környéken, mert rendkívül diszkrétan folyt benne az, ami folyt... s amiről most rántottuk le a leplet.

Néhány hét előtt egy elzúllott kinézésű férfi állított be a negyed rendőrfőnökéhez.

— Uraim, négy szem közt kell beszélnem

önnel. Én báró T... R... vagyok, volt parlamenti tag, rokona *Chamberlain* miniszternek.

— Beszéljen; magunk vagyunk.

— Tudtára akarom tehát adni, hogy az ön kerületében olyan ház van, ahol kirabolják az embert. Engem tönkre tettek s több barátom is el van adósodva.

— De hát mi történik abban a házban?

— *Baccarat*, roulette... horribilis összegekben és — hamisan.

— Köszönöm. Vigyen engem ma estére a házba, letartóztatom az egész bandát.

— Jól van, eljövök önért éjféltkor, de legyen óvatos, mert veszélyes játékot kezdünk!

Csakugyan veszélyes játék volt. Amikor éjjel *Rough* rendőrteljesítő detektívjeivel megszállta a termet, maga is megdöbben: a vendégek közt a legelőkelőbb társaságból való urakat, egy minisztert és az államtitkárát találta, továbbá az alsóház egyik alelnökét s a főbiróság néhány tagját is. Angolországban szigorúan büntetik a házardjátékot, nagy lett volna tehát a blamage, ha egy aktív minisztert börtönbe kellene zárni ilyen rut vád alapján. Igyekeztek tehát eltussolni a dolgot, de az angol bíróság nem engedte ki kezéből a bűnösöket. És nálunk?

Az érmelléki Kereskedelmi és Ipari Részvénytársaság

borkiviteli osztálya ajánlja tisztán kezelt hegyi borait.

15. Posta, táviró és távbeszélő üzemek, azok építési és fentartási munkáit.

16. Iparszerű üzött fa és szentelepek, iparszerű fatermelés.

17. Vízrendező és vízhasználati társulatok szivattyúk végzései.

18. Betegápoló intézetek.

19. Javító intézetekbe helyezettekkel és letartóztatási intézetekben letartóztatottakkal dolgozó vállalatok, végre

20. Mindazon üzemek, az alkalmazottak számára való tekintet nélkül, melyeknél elemi erővel hajtott gépek és hatósági engedélyhez kötött kazánok vannak alkalmazva.

A bejelentések legkésőbb folyó évi augusztus 10-ig teendők meg, természetesen vissza hatólag a július hó elseje óta fennálló állapotok felülvizsgálásával, és pedig miután július hó 1-én úgy az ipartestületi betegsegélyező pénztár, mint a nagyvárad kereskedelmi kóroda egylet megszűnt működni, a jelenleg még Széchenyi téren levő nagyvárad kerületi munkásbiztosító pénztárnál.

A törvény 12. §-a szerint a bejelentések úgy a betegség, mint a baleset esetére való biztosításra együttesen teendők meg.

Miután az a körülmény, hogy az alkalmazottak nagy része betegség esetére már biztosítva van, a törvény életbelépte után az 1907. évi XIX. t.-c. szerint való bejelentést fölöslegessé nem teszi, mert az idézett t.-c. értelmében a baleset biztosítás szempontjából kívánt adatokat az 1891. évi XIV. t.-c. alapján tett bejelentések nem tartalmazzák: ennél fogva a munkaadók betegség és baleset, illetve csak baleset esetére biztosításra kötelezett összes alkalmazottak a fentebb megállapított határidő alatt bejelenteni tartoznak.

Ez a bejelentési kötelezettség a törvény életbelépte alkalmával csak azokra a munkaadókra nem terjed ki, akiknek alkalmazottai csakán betegség esetére való biztosításra vannak kötelezve, amennyiben az alkalmazottak a kerületi, vagy a kerületében az 1907. évi XIX. t.-c. alapján beolvadó ipartestületi, gyári, illetve vállalati vagy magánegyesületi betegsegélyező pénztárnak a törvény életbelépte napján már tagjai.

Erről az összes érdekeltnek ezen póthirdetmény útján értesítetnek.

Nagyvárad, 1907. évi július hó 18-ik napján.

Gerő Armin s. k.,
rendőrkapitány.

Közbiztonság a Rhédey-kertben.

Nagyvárad város közbiztonsága nem épen jó lábon áll. Az elért eredmény a rendőrök éberségének és megfeszített erejének tulajdonítható, azonban ez az állapot nem tarthat örökké, mert annyira elfognak fajulni a különböző kihágások, hogy azoknak orvoslása akkor már késő lesz. Ep ezért igen üdvös volna, ha a rendőrségi létszám a város fejlődésével egyenlő arányban állana, hogy a közbiztonságnak alapja volna s ne csak véletlenre volna bízva.

A vasárnap délután történt felháborító eset is csak annak tulajdonítható, hogy nem volt megfelelő számú rendőr a helyszínen. Az egész Rhédey-kert, mely most köztudomású, hogy nemcsak tisztességes emberek pihenő helye, hanem sipistáknak is alkalmas területe hol úgy garázdálkodhatnak, amint nekik tetszik,

egyetlen ember felügyeletére van bízva. Oly nagy terület, melyen minden vasárnap ezrekre menő ember tömeg hőkölög, igazán gondatlanságnak tudható be, hogy egy emberre van bízva. Vasárnap délután a gondatlanságnak csaknem négy emberélet esett áldozatul, ami hogy nem következett be, bizony nem a rendőrség mult.

Rovazán Fizulak, Medsid Mozemel, Fezula Muszta és Mehmed Arisz bóza és cukorkaárus törökök iparuk gyakorlása végett a Rhédey-kert mellett jelentek meg. A törököknek már előzőleg megmondta Tóth József ottani állandó cukorka árus, hogy ne merjenek a Rhédey-kertbe jönni, mert ott ő főárus.

A négy török nem is mert bemenni a kertbe, csak hosszas ácsorgás után próbált szerencsét Mehmed Azisz, aki átmenve a hidon ott akarta a bózót árusítani. Ezt látva Tóth, a török árúst karjánál fogva kilökte, mire a török visszafordult s állítólag Tóthot megrugta. Tóth segítségért kiáltott, amikor Schwarcz Gyula és Ferenc, az ottani vendéglős fia, nekiestek a töröknek s azt irgalmatlanul verték. A török segítségért kiáltott, mit hallva a kívül maradt három török, társának segítségére siettek.

A három török közbelépésére a város minden kétes alakja előtermett s a verekedésre edzett és mindig kész öklök dolgozni kezdtek s a gyámoltalan négy törököt valósággal megtépték, pénzüket elszedték és bózás edényüket összeverték. A négy török látva a veszélyt, futásnak eredt.

A bandita had nem elégedett meg azzal, amit tett, a szegény törököket Szacsavay-útcán üldözni kezdte s biztosan meglincseli, ha a rendőrségről meg nem érkezik a kirendeltség, mely a törököket a további üldözéstől megmentette.

Bámulatos ezeknek a szegény embereknek maguktartása, akik Szerbiát, Romániát s Magyarországot délvédeli városait bejárták anélkül, hogy valami bántódásuk lett volna, itt Nagyváradon oly goromba bánásmódban részesültek az emberek részéről, hogy ezt ez ideig sehol sem tapasztalták, s mégis oly türelmesen viselkedtek ez ideig. Legutóbb a Léderer és Kálmán-féle szeszgyár román munkásai is megmerék verni a törökök vezérét Juhia Musztafát, azért mert ez a bóza árát merete kérni.

A brutális bánásmód miatt a törökök elfognak menni Nagyváradról, de Magyarországról is, mert félnek, hogy mindenütt nagyvárad embereket találjanak.

Négyszeres rablógyilkosság.

A begécsi véres esethez hasonló borzalmas gyilkosság történt a pestmegyei Vacs és Dános közötti uton levő korcsmában. A korcsmárost, feleségét és leányát, valamint egy arra járó tejeskocsist kegyetlen módon meggyilkoltak.

A gyanu az ott elvonult kóbor cigányokra irányult s a csendőrség széleskörű intézkedéseket tett, hogy a vakmerő rablókat kézreke-

ritse. A detektiveken kívül 200 csendőrt mozgósítottak.

Most már bizonyos, hogy a borzalmas bűnt cigánykaraván követte el. Erre nézve döntő bizonyítékot tegnap délután találtak: egy vörösréz fülbevalót, olyant, amilyent csakis cigányok szoktak viselni.

Megállapították a nyomokból, elsősorban pedig az ivószobában talált poharakból, üvegekben, hogy a tettesek odabenn a véres munkában ötven lehetnek legalább, kettő pedig odakünn örködött, hogy senki se zavarja őket cselekedetükben, összesen tehát hetven voltak és a csendőrök már nyomában is vannak egy héttagu vándor cigánykaravánnak, öt férfinak és két nőnek, akik lóhalálában siettek az országon és mindenképpen igen gyanusan viselkedtek.

Egyelőre azonban vagy elbujtak, vagy olyan irányban menekültek, amerre senki sem üldözi őket, mert nem tudták megtalálni a fölfedezett, de ismét elvesztett nyomot.

Az öt gonosztevő, borzalmas kegyetlenséggel végzett négy áldozatával: a korcsmárossal, feleségével, lányával és egy kocsissal, aki minden este be szokott nézni a csárdáshoz, hogy átvegye tőle a megbízásokat, amiket aztán kora reggel a városba menet, végrehajtott.

Pénteken este kilenc óra felé is benézett a csárdába, amelynek akkor vendégei voltak, vándorcigányok, akik az előtt is nem ritkán állapodtak ott meg egy pohár borra. Tabányi, a kocsis közéjük ült, együtt borozott velük, miközben Szarvas István, a korcsmáros körül járt és kiszolgálta őket. A felesége és a leánya már lefeküdtek volt.

A cigányok előbb Tabányival végeztek, két revolverlövessel leterítették és késsel adták meg a kegyelemdőlést. Szarvas Istvánt, aki a hálószobába menekült a gyilkosok elől és bereszelte maga után az ajtót, fejszévegy és késsel végezték ki, miután az ajtót felfeszítették. A feleségét belefojtották az ágyba. A leányukkal végeztek azonban a legborzalmasabban. Hat késszurást találtak a leány oldalán és azonkívül elvágták a nyakát.

Azután földobáltak, összekutattak mindent, meg is találták a korcsmáros tárcáját, ezt, valamint egy kevés fehérneműt magukhoz vettek, aztán felgyújtották a kocsmát.

Pénzt azonban nem találtak annyit, amennyire számítottak. Most volt ugyan az ideje, amikor a földesurnak, Rakovszky számvevőszéki elnöknek a cselédei a fizetést megkapták és amikor Szarvas, akinek nemcsak kocsmája, de fűszerboltja is volt, a követeléseit behajtotta. A beszédett néhány ezer koronát azonban Szarvas rögtön lefizette egy földének vételára fejében és odahaza véletlenül csak néhány száz koronája maradt.

A tüzet kevéssel a gyilkosok távozása után észrevették. Amikor látták, hogy a kocsmalángol és az égő házból mégsem menekül senki, Szarvasék egyik bátor szomszédja behorogott az épületbe, hogy az esetleg álmukban

MIT IGYUNK?

hogy egészségünket megóvjuk, mert csakis a természetes szénsavas ásványvíz erre a legbiztosabb óvószó.

Igyunk mohai
Igyunk mohai
Igyunk mohai
Igyunk mohai

ÁGNES-

fórrást, ha gyomor-, bél és légsőhuruttól szabadulni akarunk.
fórrást, ha a vesébajt gyógyítani akarjuk.
fórrást, ha étvágyhiány és emésztési zavarok állanak be.
fórrást, ha májbajoktól és sárgaságtól szabadulni akarunk.

A mohai Ágnes-fórrás, mint természetes szénsavdus ásványvíz, föltétlenül tiszta, kellemes és olcsó savanyúvíz; dus szénsavtartalmánál fogva nemcsak biztos óvószó fertőző elemek ellen, hanem a benne foglalt gyógyóknál fogva kitűnő szere a legkülönbözőbb gyomor-, légső- és húgyveszervi betegségeknek, 20 év óta bizonyosodott, hogy még ragályos betegségekkel is, mint typhus, cholera megküzdésnek azok, a kik köszönhetően ivóvíz helyett a bakteriummentes mohai Ágnes-vissel éltek. Legelőször orvosai szakhatározások által ajánlva. Számos elismerő nyilatkozat a forrás ismertető füzetében olvasható. Hástartások számára másféltiteresnél valamivel nagyobb üvegekben minden kétes értékű mesterségesen szénsavval telített vízzel, sőt a szódavízzel is előszóbb; hogy az Ágnes-fórrás vizét a legszegényebb ember is könnyen megszerezhesse, nagyobb vidéki városokban lerakatok szerveztettek ugyanott a forrás leírásának ismertető füzetét ingyen kapható. ...orráskészlet. — Kapható minden fűszerüzletben és élelmiszer vendéglőben.

Kedvelt borviz!

Főraktár: **KISS KÁROLY** urnál Nagyváradon.

meglepett háziakat kimentse a tűzveszedelemből. Az élete kockázatásával tört be a lángoló házba és ott megtalálta a csonka holttesteket. A környékbeliek mind a tűz oltásával foglalkoztak ezután s így történt, hogy a hatóságot csak későn értesítették, amikor a tettesek már messzi járhattak.

A tűz nem tett nagy kárt a butorokban és így a bűnjelek sem pusztultak el. Ezek: a rézfűlbevalón kívül egy nagy konyhakés, amelyet a gyilkosok hoztak magukkal, véres ujjlenyomatok, az ivóban talált üvegek, továbbá egy tolvajkulcs, amellyel a gyilkosok a hálószoba ajtaját próbálták felnyitni, amikor Szarvas oda bemenekült és elrejeszelte az ajtót.

Tegnap délután hat órákor boncolták föl az áldozatok holttesteit ott a helyszínén, koporsóba tették őket és elvitték Alberti-úrsára és ott temették el őket.

A nyomozás a legnagyobb erélyvel folyik.

Az abonyi erdőben elfogtak egy 61 emberből álló cigánykaravánt, amely banda egyik tagjánál 450 korona véres papírpénzt találtak. Ennek a bandának elfogatása azonban oly időben történt, mely teljesen kizárja, hogy a közbeeső időben a banda Dánostól Abonyba eljuthatott volna.

Ezt a karavánt a gyömrői őrsparancsnok fedezte fel. Az abonyi erdőszélen ugyanis két cigányt láttak, akiknél magasnyelű tokosok voltak és mintegy ört álltak az erdőszélen. A mikor látták, hogy megfigyelik őket, eltűntek. A csendőrök 6 embere behatolt az erdőbe és a bandát elfogta. Ha esetleg nem ők követték el a rablógyilkosságot, annyi bizonyos, hogy a náluk talált véres pénz valamely bűntényből ered.

A nagykőrösi erdőben is fedeztek fel cigánybandát, Kecskemétről lovascsendőrök mentek a nagykőrösi erdőhöz és bekerítették. Ez a banda eddig még nincs elfogva.

A holttesteket a kecskeméti ügyészség intézkedésére boncolták fel. A boncolás megállapította, hogy a leányon erőszakot követtek el, azután hétszer a mellébe szúrtak. Az aszszonyt nyakára kötött kötéllal megfojtották, a korcsmárosnak annyira felvágta a hátát, hogy 8—10 centiméternyi széles seb látható.

A csendőrség azt hiszi, hogy jó nyomon van: a rablógyilkosságot cigányok követték el, akiknek elmenekülése teljesen kizártnak tekinthető, mert a csendőrség központosítása már befejeztetett és a gyilkosok a csendőrgyűrűn nem fognak menekülhetni.

UJDONSÁGOK.

* **Schöpflin Ágoston bucsuja.** A harmadosztályú vaskoronarenddel kitüntetett nyugalmazott posta- és távirda igazgató Schöpflin Ágoston vasárnap délelőtt bucsuzott el az igazgatósági tisztikartól. A bucsuzáson jelen volt összes tisztikar, a női személyzet, a vidéki postamesterek mind teljes létszámban jelentek meg a bucsuzáson. A nyugalmazott igazgatóhoz Siket Traján jelenlegi igazgató intézett beszédet, melyben méltatta hosszú éveken keresztül szerzett s elismerésre méltó érdemeit. Igen nagy örömet fejezte ki a fölött, hogy ő mint igazgató kötelességtudó, pontos munkakedvelő embereket talált az igazgatóságban, mely egyedül a nyugalomba vonuló igazgató érdemül tudható be. Schöpflin Ágoston Siket Traján

beszédére röviden válaszolt s azt a pár szót is sűrű könnyek között mondta el. A jelenlevő tisztikar lelkesen éljenezte a táviró igazgatót, kibez mindenkor igazán gyermeki szeretettel ragaszkodtak. Schöpflin ez után minden jelenlevőtől meleg kézsorítással vált el s a bucsuzás véget ért.

* **Az iskolaszék ülése.** Nagyvárad város községi iskolaszékének tagjai a városház bizottsági termében folyó hó 25-én, csütörtök délután 4 órákor tartandó rendkívüli gyűlésre tisztelettel meghívom. Tárgy a községi elemi és polgári iskolák 1907-8 tanévi költségel-irányzata. Nagyvárad 1907. július 22. Komlóssy József, községi iskolaszéki elnök, helyett gondnok.

* **Rendes jogtanári kinevezés.** A vallás és közoktatásügyi miniszter dr. Kiss Géza a nagyvárad kir. kath. jogakadémiához a VII. fizetési osztályba rendes tanárrá nevezte ki.

* **Orsz. gyermekvédő bizottság.** A belügyminiszter leiratban tudatja Nagyvárad városával, hogy az összes gyermekvédő egyesületek ellenőrzésére és felügyeletére egy bizottságot alakított Országos gyermekvédő bizottság címe alatt. A bizottság elnökévé a miniszter gr. Edelsheim-Gyulay Lipótot nevezte ki s megállapította hatáskörét.

* **Uri utca csatornázása.** A nagyvárad posta-távirda központi épületénél közelebb nagyobb szabású építkezések lesznek, mert úgy a távirda és telefon központ, mint az igazgatóság helyiségei már szűkek. Siket Traján posta-távirda igazgató kérvényt intézett Nagyvárad városához, az uri-utcai csatorna kiépítése iránt. A kereskedelmi miniszter ugyanis kilátásba helyezte, hogy a nagyvárad posta-távirda központ kibővítése az 1908. évi beruházási előirányzatba fel fog véteini. E szerint tehát a jövő év folyamán az igazgatósági épület telkének kerti részében egy kereszt épület emelnek a tervezett új távirda és távbeszélő központ részére. Az igazgatósági épület további kiépítése pedig az 1909. évi költségvetésben fog előreláthatólag előirányoztatni. Az utcában jelenleg csatorna nincs s így a laza talajon keresztül az emésztőkből a szenny és csapadék viz, különösen esős időben, a pincébe szivárog. Ennek elhárítása céljából egy kutat készítettek, amelyből kiszivattyúzzák időnkint a vizet. Félő azonban, hogy ez a folytonos szivárgás talajsüppedést idéz elő. Ezért kéri a postaigazgató a várost, hogy az Uri utcát még az év folyamán csatornáztassa. Az utca csatornázása úgy is tervbe lett véve. Ez a csatorna elkészítése azonban, még ha az évben elkészül is, nem olyan sürgős, hogy nyilvános árlejtést ne lehetne a munkálatokra hirdetni.

* **Gazdasági telefon a megyében.** A nagyvárad iatinszertartású püspökség beíi gazdaságának intézősége tegnap kérelmet adott az alispánhoz, hogy engedje meg, miszerint Püspök-major és Nadas major között a püspökség által létesítendő gazdasági telefon oszlopait felállíthassa. A kérelem ügyében legközelebb fog határozni az alispán.

* **Az új építkezési szabályrendelet.** Évtizedek óta belátták a városházán, hogy a régi építkezési szabályrendelet nem felel meg a szükségnek s nagyon hézagos s a törvényhatóság is régen sürgeti egy korszerű új építkezési szabályzat elkészítését. A hegyi építkezések adtak lökést a kérdésnek, mert a tanács is belátta, hogy a régi szabályrendelet mellett nem tilthatja el a hegyen az építkezést. Most már elkészült az új építkezési szabályrendelet,

sőt a közlekedési szabálybizott ág is letárgyalta. Most a jogügyi bizottság elé kerül. Nagyvárad város jogügyi bizottságát Dús László elnök július 24-én délután 3 órára ülésre hívta össze, a melyen tárgyalás alá kerülnek: 1. Az új építkezési szabályrendelet tervezet. 2. Nánássy Károly a v. velencei legelő birtokosság nevében.

* **Hymen.** Dr. Kardeván Károly, a főreáliskola képzett fiatal tanára eljegyezte Lőcsén Gólián Ilonkát. — Szeverényi Ilonkát Mezőkeresztésről eljegyezte Fejér Sándor kolozsvári vasuti fogalmazó. — Ifj. Erdős Albert férfi szabó ma tartja esküvőjét Veitner Annuskával.

* **Helyszíni szemle Kis-Jenőben.** Az idők folyamán teljesen használhatatlanná lett kisjenői köröshidjánál 19-én tartották meg a helyszíni szemlét, melyen megállapították, hogy a hid a jelenlegi állapotában nem maradhat meg. Kimondották egy hid építését. Az új hidat tekintettel a nagy forgalomra, mely rajta lebonyolódik nem fa, hanem vas alkatrészekből fogják felállítani.

* **A vasárnapi korcsma.** Nem hiába hozzák meg egymásután határozataikat a községi képviselőtestületek a korcsma vasárnapi zárvaartása végett. Nem mulik el vasárnap, amikor ne jelentenének tudósítónk véres korcsmai botrányokról. Tegnap Olcsa községéből tettek jelentést, hogy Gerbner Mór korcsmájában este 8 órákor Plesz Sándor összeszólalkozott egy román emberrel s ezt több késszurással annyira megsebesítette, hogy állapota életveszélyes. A tenkei járásbírósg megartotta a vizsgálatot, azoban eredménytelenül, mert a megsebesített ember még mindig eszméletlenül fekszik, minek következtében nem volt kihallgatható.

* **Drakulics Pál meglötte magát.** Szombatrol vasárnapra virradó éjjel budapesti Mérleg-utca 4. számú lakásában öngyilkossá lett dr. Drakulics Pál ügyvéd, volt országgyűlési képviselő, Szombaton este érkezett Zomborból a fővárosba. A volt képviselő családjával már hosszabb idő óta Zomborban tartózkodott, ahol nagy kiterjedésű birtokai vannak. Ügyvédi irodáját is nem rég helyezte át Zomborból Budapestre. Az ügyvéd, amikor szombaton este a fővárosba érkezett, egyenesen a lakására ment. Bezárkózott dolgozó szobájába, ahol azután még az éjszaka halántékán lötte magát. Reggel, amikor takarítónője megérkezett, zárva találta a lakást és amikor a többszörös kopogtatásra és csengetésre sem kapott választ, a házamestert rendőrért küldte. Feltörték az ajtókat és behatoltak a lakásba. A legutolsó szobában a tükör előtt, karosszékben ült Drakulics. Lösebtátongott a halántékán és jobb kezében szorongatta a revolvert. Ekkor már halott volt. Később a rendőrorvos is megjelent a helyszínén és konstataálta, hogy az ügyvéd még az éjszaka folyamán követte el az öngyilkosságot. Több levelet is hagyott hátra, amelyek közül kettőt a Zomborban időző családjához intézett. Dr. Drakulics Pál, mielőtt politikai téren is szerepelt volna, Bácsbodrog vármegye árvaszékének ügyésze volt. Három ízben választotta meg Zombor városa képviselőjévé. Első ízben 1892-ben lépett föl nemzeti-párti programmal. A következő ciklusban nem lépett föl. 1901-ben ugyancsak Zombor városát képviselte a parlamentben szabadelpárti programmal. Majd 1905. január 26-án újból megválasztották. Mindig nagy híve volt a magyarságnak és neve különösen akkor lett ismertessé és népszerűvé, amikor a nemzetiségi viták alkalmával sikraszállott a magyarság ér-

dekében. Dr. Drakulics Pál szenvedélyes játékos volt, nagy összegeket vesztett a kártyán, tőzsdén s a lóversenyeken és egy pincérről történt afférja annak idején nagy szenzációt keltett. — Éjjel érkezett telefon jelentés szerint Drakulics egy levéllet hagyott hátra a rendőrség címére, amelyben írja, hogy jul. 20. éjjel vagy 21-én hajnalban föbe lövi magát. Tette nek okát két szóban foglalja: életmentség, anyagi zavarok.

* Vasárnap este a Schlauch téren.

Vasárnap este a Schlauch-téren vakmerő bosszút állott két inas Zilahy József köművesen. Zilahy a téren haladva keresztül egyszerre elibe ugrottak Becse Imre és Koszte Ferenc inasok s minden szóváltás nélkül úgy megverték, hogy eszméletlenül terült el a fűben. A két inas még tovább is akarta bántani, Zilahyt, ettől azonban az időközben előkerült rendőr megmentette.

* **Halálozás.** Ártádon id. Fülöp Lajos, élete 61-ik évében vasárnap éjjel elhunyt. Temetése ma, kedden, július 23-án délután 3 órakor lesz Ártánd községben.

* **Felolvasások az Urániában.** Csütörtökön este kezdődnek a felolvasással kísért előadások az Uránia mozgóteátrál színházban. Addig minden nap a vasárnap nagy sikerrel bemutatott új műsort láthatja a közönség az Urániában, amelynek kiváló ízléssel rendezett előadásait annyira megkedvelte a nagyváradai közönség, hogy vasárnap 3-tól 11-ig szakadatlanul zsufolásig volt az Uránia minden előadása. Kulturális szempontból rendkívül örvendetesnek tartjuk, hogy a nagyváradai közönség minden rétege megkedvelte ezt az olcsó és nemes szórakozást. Mindenki, még a legműveltebb elemek is tanulnak ezeken az előadásokon, amelyek nemcsak kellemesen szórakoztató, de valósággal népnevelő látványosságok. A műorra vonatkozólag azt az értesítést közli velünk az Uránia igazgatósága, hogy ezután minden szerdán és minden szombaton új műsort kap a közönség az Urániában. Egy műsor tehát csak három napig látható, ami változatos tekintetében valóban kifogástalan biztosítás. A csütörtökön kezdődő felolvasásokat az igazgatóság által fölkerült írók, hírlapírók és tanárok fogják tartani. A színlapok esetéről tudatni fogják a közönséggel, hogy ki mikor olvas föl az Urániában.

* **150 orosz zsidó menekült.** Az év elején 150 orosz zsidó menekült jött át a magyar határon minden pénz nélkül, mert pénzüket az orosz hatóságok megvesztegetésére taszították fel, melyek ezért őket átcsöktették a határon. A szökevények mindnyájan katonaszökevények, kiknek most kellett volna előállniuk. A szökevények Magyarországon szedtek el s így jutott Nagyváradra közülök Grossmann Izsák, aki itt kántori állást keresett, mivel azonban magyarul nem tudott, nem nyert alkalmazást. Ez előtt másfél hónappal beteg lett Grossmann s a zsidókórházba ment, honnan tegnap szabadult ki. Kemény Ignác a szökevényt a város területéről más városba küldte. A szökevény tegnap este a kolozsvári vonattal el is utazott.

* **Hirtelen halálozás.** Berettyóújfaluból jelemti tudósítunk, hogy ott az alkohol tulságos élvezete következtében egy ember hirtelen meghalt. Mandel Salamon debreceni kereskedőnek több elintézni való ügye volt Berettyóújfaluban, ahol minden ügy lebonyolítása után tetemes

alkoholt fogyasztott el. Részeg állapotában haza készült, miközben egy udvarba ment be s ott rosszul lett. A részegembert mire észrevették a házbeliek, megölte a betegség. A megtartott vizsgálat megállapította, hogy Mandel szívszélhűdés következtében halt meg, mit az alkohol idézett elő.

* **Besurranó tolvaj.** Töttös Mihály bádigos iparos panasolta a rendőrségen, hogy tegnap éjjel az udvarra néző nyitott ablakon valaki bemászott hálószobájába s az ágy mellé a székre helyezett mellénye zsebéből 1 drb. 10 koronás aranyat egy arany órát láncsal összeszedett s eltávozott. Az ismeretlen tettes után a nyomozat folyamatban van.

* **Vig élet a Püspök-fürdőben.** A Püspök-fürdőben, dacára a hűvös időnek, igen élénk a fürdői élet. Kernáts János fürdőbérlet előzékenysége gondoskodik róla, hogy minél kellemesebb szórakozást nyújtson előkelő vendégeinek s minél élénkebbé tegye a fürdőzést. A szép fürdő egész pompájában díszlik s a kitűnő ellátás még kedvesebbé teszi a vendégeknek az ott tartózkodást. A városból is tömegesen keresik fel a jeles fürdőt, mert tudják, hogy kellemes szórakozásban lesz részük. Vasárnap pompásan sikerült táncestély volt a gyógyteremben, amelyen sokan vettek részt.

* **Megérkezett a kánikula.** Az időjárás ugyan nem mutatja, de a kalendárium jelzi, hogy belejutottunk a kánikulába. Normális időjárás mellett most kellene lenni a legnagyobb forróságnak, azonban már jóidő óta olyan hűvös van, mint áprilisban. Különös este és éjjel nagyon is felfér a meleg ruha. De nem csak nálunk, hanem egész Nyugoteurópában ilyen hűsülyedés van. Ellehetünk készülni, hogy még jódarabig így is marad az időjárás. A Meteor ugyanis azt írja, hogy a július 23-iki csomópont újra bevezeti a változatosabb időt hűvösebb széllel, esetleg ismét nagyobb mennyiségű csapadékkal. A napon két óriási foltcsoport annak közep részén van s így a nap 23-ika körül fordul át fölünk, amely körülmény s változással lesz időjárásunkra, vagyis zavarólag fog hatni légköri egyensúlyi állapotára, úgy hogy a még hátralevő csomópontok segítségével július hó utolsó hetében újra csapadékos változatos lesz időjárásunk. Augusztus első és július hó legutolsó napjaiban az időjárás állandóbb meleg jelleg felé hajol, ahol csak augusztus 7-iki csomópont hozhat kevés zivataros zavart. 7-én azonban újra Jupiter együttáll holdonkkal, mely együtt állásától ez alkalommal sincs valami jót reménylenünk, ekkor is igen változatos időben lesz részünk, amidőn a meleg és hűvös jellegű változatok egymást követik, amely viharokat szülhet és sok bajt hozhat elő a gazdálkodásban. A 11-iki csomóponttól állandóbb jellegű időt várhatunk majdnem egészen a 20-ik csomópontig, amely időköz van hivatva augusztus hónapnak legmelegebb s legállandóbb időjárását kifejezni. 20-tól kezdve újra változatos lesz az időjárás zivataros esőkkel, 25 hűvös jelleggel, mely e hónapnak majdnem végéig tart.

* **Késelés bosszúból.** Vasárnap éjjel Szent János utca sarkán véres bosszút állott ifj. Huszák Ferenc legényen eddig ismeretlen barátja Huszák vasárnap éjjel többed magával mulatott a Hajó korcsmában, honnan haza felé térve gyanútlanul haladt Szent János-utcán, amikor egy ismeretlen ember hátulról zsebkésével vállon szurta. Az eset színhelyén Maldí József rendőr jelent meg, aki intézkedett, hogy a sebesülteket a kórházba szállítsák. Huszák bár tudja, hogy ki szurta meg, a tettest nem akarja megnevezni, azt mondja, hogy ha megnevezi, két napot kap érte a tettes, azért hát majd el bánik ő vele. A szurás veszélyes, mert

a csontba hatolt annyira, hogy nagy erővel lehetett a kést onnan kivenni. Huszák a Hajó korcsmában állítólag összeveszett volna a tettestel, aki e miatt követte el tettét.

* **Kőező Antal az Emkében.** Kőező Antal a kitűnő fővárosi cigányprimás ma este teljes zenekarával az Emke kávéházban hangversenyez.

IRODALOM.

Jerosini Brodarics István.

Irta: Sörös Pongrác Budapest, 1907. Kiadja a Szent-István-Társulat tudományos és irodalmi osztálya. Ára 2 korona.

Történetünk egyik legmozgalmasabb s legkülönfélébb módon magyarázott, sőt pártszempontok kedvéért nagyon sokszor ugyancsak félremagyarázott korába, a két ellenséggel küzdő s leginkább mégis belső bajoktól emésztett XVI. századba vezeti olvasóit legújabb könyvében Sörös Pongrác. A szent Benedek-rend történetirója, aki rendje történelmének emlékeit közzétéve és feldolgozva megbecsülhetetlen szolgálatokat tett a magyar történetírásnak, e könyvével visszatért legelső történelmi tanulmányainak korához s mintegy kiegészíti azt a munkát, amit korábban a XVI. század történetiróiról s Forgách Ferenc esztergomi érsekről szóló könyveivel végzett.

Uj könyvek hőse Brodarics István, a szerencsétlen II. Lajos hűséges kancellárja s János királynak ugyancsak mindvégig hűséges diplomatája. Nagy nyomattal kell e kor embereiről elmondanunk, ha egyáltalában el lehet róluk mondanunk, hogy hűségesek voltak, mert bajosan akad történelmünkben még egy időszak, amikor az ország vezérei oly könnyen cseréltek volna urat s hitet, mint épen e korban. A renaissance erkölcs megromította a régi magyar becsületet s a Balassi Menyhérték kortársainál szabott ára lett a desztálásnak.

Brodarics István a csekély számu kivételek egyik legnemesebb példája. II. Lajos életében ritka hűséggel s önzetlenséggel szolgálja urát s hazáját; hűsiesen végigharcolja a gyászos mohácsi csatát; utána szeretett királynője után siet, de mikor azt látja hogy törvény és méltányosság szerint nem Ferdinándot, hanem Jánost illeti a korona, minden habozás és minden jutalom nélkül otthagyja azokat, kikhez a személyes barátságok oly sok szála fűzte s teszi, amit hazafisága parancsol. Egymásután végzi a legkényesebb diplomáciai megbízásokat; hol sikerrel, hol sikertelenül, de mindig becsületesen, királyához és hazájához hűségesen dolgozik. Életének utolsó s legfontosabb műve a nagyváradai béke megkötése volt.

Sörös Pongrác nagy történelmi apparatusal fogott Brodarics életének megírásához. A már kiadott történelmi anyagot megszerezte a budapesti, kassai, pannonhalmi és vatikáni levéltárak eddig ismeretlen anyagával. Munkája Brodarics életrajzából nem egyszer igen becses korrajzzá szélesedik: amit például Brodarics munkája alapján a mohácsi vészről vagy Brodarics és VII. Kelemen pápa levelezése alapján az egyház bajairól s a reformáció terjedésének okairól ír, amaz időszakok és események leghűbb és legszebb jellemezései közé tartozik. Sörös Pongrác becses munkáját his-

torikus és laikus egyaránt haszonnal és élvezettel olvashatja; írójá pedig és rendje méltán büszkének lehetnek erre az átlagos értékű történeti művek közül magasan kiemelkedő szép könyvre.

EGYESÜLETEK.

A Keresztény Kereskedők és Kereskedő Ifjak Egyesülete vasárnap d. u. Láng József elnökle alatt tartotta első évi rendes közgyűlését. A közgyűlésen a tagok szép számmal vettek részt, jelölül annak a fontos hivatásnak, amelyet az egyesület Nagyvárad társadalmi életében betölt. A titkári jelentés eredményes tevékenységről s az egyesület fejlődéséről számolt be. Nehéz viszonyok közt az egyület megállotta helyét a próbaévben s fokozott reményekkel indul a jövőnek.

Dr Krüger Aladár egyesületi ügyész indítványára elnökké egyhangulag, nagy lelkesedéssel újra Láng Józsefet választották meg, a kinek buzgó tevékenysége sokban hozzájárult a fiatal egyület megizmosodásához; a tisztikar eddigi tagjai is újra, egyhangulag választották meg, míg a választmányban megüresedett néhány hely betöltése az öszre halasztott.

A választmányt megbízták a jövő évi, széles mederben haladó program kidolgozásával. Az elnök kérte még az összes tagok hathatós támogatását az egyesület eszméjének propagálására s ezzel a közgyűlés véget ért.

NYILTTÉR.

Dr Spitzer Márton
fogorvos
hazaérkezett és rendeléseit megkezdette.

Vettük a következő értesítést!

Reichard Áruházában

Fő-utcán

megérkeztek a tavaszi és nyári újdonságok a következő cikkek-ből: Préhler, Ita, angol- és olasz kalapok! Obervalder és Ladstätter-féle szalmakalapok. Eredeti Panama-kalapok. Férfi-, női- és gyermek színes cipők. Angol zsefir ingek. Elegáns divatmellények.

50

Eg edüli raktár a hírneves Engelhardt-féle Carlsbadi cipőkből.

REGÉNYCSARNOK.

Egy párbaj története.

Írta: Lukács Géza.

(Folytatás.)

A doktor szállítására én kaptam megbízást. Szerencsétlenségünkre a katona doktort a kombinációból ki kellett rekeszteni, mert az nem rég még sakter volt s a menykő tudja micsoda furlangon szerezte a doktori diplomát. A talmudot talán jól ismerte, de gyógykezelésre még a kutyámat sem bíztam volna.

Kis állomásunkon volt ugyan egy pár jó hírnévnek örvendő izraelita, a ki a doktori névre hallgatott, de vállalkozásunkhoz nem volt nagy bizalmam. Mindazonáltal megjártam valamennyit, de semleges eredménnyel, mely mert tekintettel rendőrségünk jó szimatjára, — dacára a busás honoráriumnak, — egyik sem akart az üzletbe belemenni. Már csak udvari orvosom, — ki héba-korba katzenjämmeremet szokta reperálgatni, — maradt hátra. Ebbe helyeztem utolsó reményemet, mert — bár honoráriumot tőlem soha sem kapott, — de azért leányát a bálókban megszoktam táncoltatni s így némileg lekötöztetem volt.

Az összes gyógyászat ezen tudora a legnagyobb készséggel rendelkezésemre bocsátotta becses személyét és tudományát s midőn tudattam, hogy reggel 4 órakor szánnal érte jövek, arra kért, hogy csak csengessünk be, ő már utra készen bundában vár bennünket.

A kanálfülűnek azonban már akkor csalafintaságon járt az esze, mert reggel, mikor bezörgöttünk, Jakabné ő nagysága szól le az ablakból, hogy doktort még az éj folyamán, — egy nehéz esethez — kivitték falura.

Megvoltam győződve, hogy ebből egy szó sem igaz s hogy a kujón a meleg ágyban fekszik s onnan nevet bennünket.

De házmotózást nem tarthatunk, azonban elhatároztam, hogy elcsapom az udvari orvosi állástól és a leányával ezentul petrezselymet áruhatok.

De honnét teremtsünk hamarjában más doktort. Már-már elhatároztuk, hogy kivisszük a sakterünket az ezredorvost, de még jókor eszembe ötlött, hogy hiszen nekem egy fiatal orvos barátom van Z... ben, s ez egy macska ugrás Szliáctól. Tehát határozatba ment, hogy míg a többiek megteszik az előkészületeket, én átrándulok a doktorért.

Pitymallott, mikor behajtottam Z... be, a kofák éppen a frissen sült ropogós vajas kifliket rakosgatták ki, mikor bezörgöttem barátomhoz.

A lapos guta környékezett azonban mikor gazdasszonyától megtudtam, hogy a doktort, a baba asszonnyal, szintén egy nehéz esethez falura vitték.

Teringettét — gondolám, — ez már a második nehéz eset, úgy látszik, hogy az anyaságra pályázó honleányok mind az éjjel utaztak Rómába...

Midőn pedig az iránt érdeklődtem, hogy a doktor nem kerül e hamarjában haza, a pongyolában didergő némbér, felvilágosított, hogy csa délfelé, mert az Isten háta megett fekszik Eszterlak. Nohát, akkor én tőlem akár ítélet napig is Eszterenél lakhatik a doktor mondám s azzal kifordultam a kapun

No szent Habakuk most segits fohászokodtam védszentemhez s közben az az eszmém sarjadzott ki, hogy ha nincs ló jó a számár is, jó lesz tehát talán egy marha doktor is, mert szükség törvényt bont.

A félhomályban hozzá is láttam a cimtáblák tanulmányozásához, hátha akadok egyre? Az eredmény váratlanul meglepő, vagyis helyesebben, meglepően váratlan volt amennyiben egy cimtáblán az állott, hogy dr Száraz Ábrahám városi főorvos.

(Folyt. köv.)

TÁVIRATOK.

A provisorium Szerbiával

Belgrád, július 22. A szerb pénzügyminiszter ideérkezett. Ma minisztertanács lesz, amelyen döntenek az Ausztria-Magyarországgal kötendő provisorium kérdésében.

Egy külön asszony eltűnése

Budapest, jul 22. Bernből távirják, hogy Adamovics Vilma, Wölfling Lipótné onnét nyomtalanul eltűnt. Azt hiszik, hogy régi óhajához képest Oscanába ment a vegetariánusok közzé, akik mezitláb, a szabad ég alatt élnek.

Öngyilkosság a vízben.

Nagybecskerek, július 22. Bohus Béla megyei tisztviselő a Béga vizébe ment s ott agyonlőtte magát. Holttestét a víz elsodorta.

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határideje.

Budapest, július 22.

Buza okt.	50 kilogrammonként	10.66
Rozs okt.	— — — —	9.10
Zab okt.	— — — —	8.10
Tengeri májusra	— — — —	6.15
Tengeri jul.	— — — —	8.31

Értéktözsde.

Budapest, július 22.

Osztrák hitelrészvény	— —	651.50
Magyar hitelrészvény	— —	750.25
Leszámitoló bank	— —	492.—
Rimamurányi	— —	54.25
Osztrák-m. államvasuti részvény	— —	660.25
Közuti vasut	— —	542.75
Városi villamos vasut	— —	287.—

Hivatalos árfolyamok.

budapesti áru- és értéktözsde 1907 július 22-én.	
Magyar aranyjárdék 4%	111.20
Magyar koronajárdék 4%	93.20
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	82.30
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	93.—
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	95.50
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön	189.—
Tisza szab. és szegedi sorsjegy-kölcsön	144.—
Osztrák járadék papirban	97.25
Osztrák járadék ezüstben	98.25
Osztrák járadék aranyban	116.—
Osztrák korona járadék	97.25
1860. oszt. államsorsjegyek	150.—
Osztrák-magyar bankrészvény	18.15
Magyar hitelbank részvény	750.25
Osztrák hitelbank intézeti részvény	662.—
Osztrák-magyar államvasuti részvény	660.—
20 frankos frankos (Napolendor)	19.12
Német birodalmi márka	117.77
London vista	240.67
Páris vista a	95.20
70 márkás arany	23.52

A szerkesztésért felelős
Dr. V U O S K I O S G Y

MEGJELENT
az első kötet 500 szöveg-
képpel és 60, részben
színes műmelléklettel.

A TECHNIKA VIVMÁNYAI
című kötet a magyar közön-
ség minden rétegének érdeklő-
désére számíthat. Nem tudá-
kos szakmunka, hanem élvez-
zetes, könnyed olvasmány.

A MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁ-ÓL,

melyről olvasóinknak már több ízben hirt adtunk, most jelent meg az első kötet. A kötet címe:

A TECHNIKA VIVMÁNYAI

AZ UTOLSÓ SZÁZ ÉVBEN.

SZERKESZTIK: HOLLÓS JÓZSEF ÉS PFEIFER IGNÁC.

Ez a kötet úgy külső megjelenésével, mint tartalmával, stílusának irodalmi, könnyed hangjával egyaránt megfelel mindazoknak a várankozásoknak, melyeket a kiadótársulat a magyar közönségben a **MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁ**-ról szóló ismertetéseivel felkeltett.

A könyvet szakemberek írták, de oly könnyen érthető hangon, mintha szabad előadást tartanának a társadalom minden köreiből összesereglett hallgatók előtt, kiknek figyelmét lebilincselik tárgyuk érdekességével, előadásuk könnyedségével és a szemléltetés gazdag eszközeivel.

A TECHNIKA VIVMÁNYAI című munka a magyar társadalom minden rétegének szól. A gazdát rávezeti a rendelkezésre álló és még kihasználatlan természeti erők célszerű kihasználására. Szakszerű tájékoztatást nyújt a gazdasági gépekről és külön nagy fejezetben ismerteti a gazdasági termékek ipari feldolgozását.

A magyar kereskedő szeme előtt ennek a könyvnek az olvasása számos ipariág kereskedelmi kihasználásának perspektíváját nyitja meg. különösen a fiatalabb generációnak meg kell ismerkedni ezzel a munkával, mely megismerteti a bányászat, kohászat, faipar, szövőipar, kémiai nagyipar stb. stb. hatalmas, milliárdnyi értékű vagyont termelő haladásával. A tanügy munkásai a **MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁ**-nak első kötetében

gondolkodásuk és ismereteik gazdagítására kiváló munkát nyerne. A nagyközönség legszélesebb rétegeit, valamint a megfelelő szakmákban működőket pedig közelről érdekli a közlekedés eszközeiről, a hadászati technikáról, az elektromosság-ról, távirás-ról stb. szóló fejezetek.

A legújabb problémák: radioaktivitás, drótnélküli távirás, repülőgép stb. e könyv olvasása útján eleven fogalmakká válnak az olvasó előtt.

A „Műveltség Könyvtára“-nak
ára kötetenkint.... **24 korona.**

Megrendelhető

havi részletfizetésre is

Sebő Imre

könyv- és papirkereskedésében

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

A Technika Vivmányai

című kötet fejezetei és a szerzők nevei:

- Energia: Schimanek Emil.
- Bányászat: Litschauer János.
- Kohászat: Gálocsy Árpád.
- A fémek megmunkálása: Kandó Gyula.
- Motorok és emelőgépek: Kármán Tódor.
- A közlekedés eszközei: Gondos Viktor.
- Pósta: H. Henyey Vilmos.
- A fény a tudomány szolgálatában: Karvázy Zsigmond.
- A sokszorosító ipar: Kún Sámuel.
- A technika a hadviselés szolgálatában: M. Müller Hugó.
- Faipar: Gaul Károly.
- Szövő- és fonóipar: Maly Ferenc.
- Papírgyártás: Jalsoviczky Géza.
- A kémia vivmányai: Pfeifer Ignác.
- Gazdasági gépek: V. Markhót Jenő.
- Gazdasági termékek ipari feldolgozása: Kosutány Tamás.
- Elektromosság: K. Liphay Károly.
- Telegrafia és telefonia: Hollós József.
- Zárószó: Méray-Horváth Károly.

A MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁNAK

első sorozata a következő könyvekből fog állni:

- I. A Technika Vivmányai
- II. Az Ember
- III. A Világegyetem
- IV. A Föld
- V. Az Élők Világa
- VI. A Társadalom

A második sorozat, hat kötetben, tartalmazni fogja a történelmi, irodalmi és művészeti ismereteket és az első sorozat teljes befejezése után fog megjelenni.

Vegyél!

Moskovits
cipőt.

Kossuth-utca 5.

Vegyünk

Vegyünk

Hirdetmény.

Óvadékkal rendelkező
pénzbeszedő

==== felvétel. ====

Ajánlatok alulírott pénz-
intézetnél nyújtandók be.
Magyar Bank Részv.
Társaság.

147

Az első nagyváradai műbutorgyár

fő üzletét

évi augusztus 1-től

Fő-utca Guttman-házban

nyitja meg, hol az eddig ismert olcsó
saját gyári árban

nagy butorkiállítás

fog a t. vevőközönség rendelkezésére állani.
Bármilyen butorokat kezesség mellett
saját gyárában készítek.
Költségvetésekkel, rajzokkal, készséggel
szolgálok díjmentesen.

Büchler Márton

Telefon 626. 152

Aláírási felhívás.

a. Magyar Takarékszövetkezet első évtársulatába való belépésre.

Az évtársulat kezdődik 1907. évi július hó 1-én és tart 1910. évi június hó 30-ik napjáig. Mibelyt 1000 üzletrész jegyezve lesz, az évtársulat megalakul.

A szövetkezet célja: több apróbb betétek útján való takarékosagra buzdítani, a tagok esetleges hiteligényeit a legutányosabban kielégíteni és az igénybe vett hitel visszafizetésére könnyű módot nyújtani.

A szövetkezet tagja lehet bárki, aki magát arra kötelezi, hogy a szövetkezet pénztárába három éven át hetenkint legalább 20 fillért befizet. A szövetkezet tagja a teljesített befizetések negyötöd részét minden kezes nélkül bármikor kölcsön veheti.

Egy üzletrész hetenkint 20 fillér befizetésére kötelez. Az aláírás alkalmával az első heti részlet és minden üzletrész után 5 fillér üzleti költség fizetendő be.

A Magyar Takarékszövetkezet tagjai kényelmére azt az újítást hozza be, hogy a befizetések eszközlése céljából nem kell az intézet helyiségébe hétről-hétre feljönniök, hanem a fontos idővesztéssel jár, mert a szövetkezet (óvadék mellett alkalmazott) pénzbeszedője minden héten felkeresi a tagokat lakásukon, hogy a heti befizetés összegét átvegye s azt az alapszabályokban előírt módon nyugtázza.

Nagyváradon, 1907. évi június 1. napján.

A Magyar Takarékszövetkezet
alapszabályai.

A szövetkezet a **MAGYAR BANK** r. t. helyiségében székel (Fő-utca, Bazár-épület.)

Több lakás kiadó

november 1-től

a nagyváradai **Katholikus**
Legény Egylet házában,
Teleky-utca 13. szám alatt.
Utcára tágas **üzlethelyiség.**
Emeleten kényelmes lakosztály.
Udvarban **kétszobás lakás.**
161 Pincehelyiségben tágas műhely.

Értekezni lehet: Körös-utca
4. szám a. egyet. Igazgatójánál.

Egy még kevéssé használt üzemben levő
két lőerejű

gázmotor

igen jutányos áron eladó.

Cím a kiadóhivatalban.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Értesíti a n. érd. izzólámpa körtéket tart raktárában 3 legfeljebb 3-4 watt fogyasztású közönséget, hogy a szövetkezet, melyek legolcsóbb áron kaphatók. A sima izzólámpa ára darabonként 73 fillér, hordós (matt), színes fényképes-lámpák és mindenemű izzólámpa körték és csatlakozások ugyanazon áron kerülnek eladásra. Úgyancsak kaphatók **nerst-lámpák** és **osmium-lámpák** a gyerekeknek 1-5 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári árak mellett

kaphatók. A villamos műszerek összesen elvállalja

❖ **villamosvilágítási** ❖

erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, lámpák kezelését, bozzavat szennyezők szállítását, berakását és minden e szakmába való munkálatokat a legolcsóbb ár mellett.

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetés ingyen.

Haász Manó Nagyvárad, Zöldfa-u. elején,
kézmű- és divatáruháza

Figyelem.

Seson végén vagyunk s így minden nyári cikk igen olcsó árban lesz
eladva.

Delain, batiszt blousokra való sefir és karton maradékok félárban.